

کلام مرحوم آخوند دربارہ شرطیت «عدم وجود قرینہ» در تبادر

وقتی می توان گفت تبادر علامت حقیقت است که : معلوم باشد **انسباق از نفس لفظ** است

اما اگر احتمال بدهیم که ناشی از قرینہ است، نمی توانیم **اصالة عدم قرینہ** را ضمیمه کنیم

چرا که : اصل عدم قرینہ حجت است در **کشف مراد** و نه در کشف حقیقت مراد

ما می گوئیم :

علت اینکه تبادر، حقیقت بودن معنی را ثابت می کند آن بود که می گوئیم :
«خطور معنی به ذهن پس از شنیدن لفظ» معلول است و علت آن :

✓ وضع یا کثرت استعمال

✗ قرینه

✗ علقه ذاتی

اثبات اینکه «انسباق ناشی از قرینه نیست»، ممکن است :
- به وسیله «اصل عدم قرینه» حاصل شود = که البته مرحوم آخوند نپذیرفت
- و ممکن است از طریق دیگر باشد

استناد مرحوم عراقی به «اطراد» برای نفی قرینه در تبادر

گفته اند : **اطراد** علامت کشف حقیقت است

اگر مراد اطراد در **تبادر مشکوک الحقیقه** است:
در این صورت باید گفت آنچه علامت حقیقت است، تبادر است

اگرچه اطراد در این جا **شرط تأثیر تبادر** یعنی احراز عدم استناد به قرینه را ثابت می کند

اشکال حضرت امام به مرحوم عراقی (۱)

چراکه: اگر مراد آن است که اطراد موجب علم به «استناد انسباق به وضع» است:
باطل است چراکه:

ثانیا

این خروج از محل بحث است

اولا

چنین علمی حاصل نمی شود چرا که:
ممکن است انسباق مذکور مستند به قرینه عامه ای
باشد که نزد همه کس موجود است

ما می گوئیم :

دو احتمال در این جواب امام :

الف) فرض آن بود که شک در وجود قرینه داریم و شما به علم به عدم قرینه رسیدید
 ب) قرار بود «تبادر» علامت حقیقت باشد، در حالیکه الان «اطراد تبادر» علامت حقیقت
 است

الف

ما در صدد نفی قرینه بودیم و به این
 وسیله آن را نفی کردیم
 و لذا این خروج از محط بحث نیست

ب

اطراد تبادر علامت دیگری مقابل تبادر
 نیست بلکه شرط تبادر است

اشکال حضرت امام به مرحوم عراقی (۲)

و اگر مراد آن است که اطراد **طریق شرعی یا عقلایی** است بر عدم استناد به قرینه :
باطل است چراکه :

ثانیا

اما طریق عقلایی نیست:

چرا که عقلا بنایی نگذاشته اند بر اینکه
«وضع» را به اطراد ثابت کنند

اولا

طریق شرعی نیست:

چرا که چنین حجتی را شارع جعل نکرده
است

اشکال حضرت امام به مرحوم عراقی (۳)

پس «**اطراد تبادر**» در جایی که احتمال می دهیم تبادر ناشی از قرینه ای عامه باشد:
نمی تواند حقیقت بودن معنی را ثابت کند

اصل عدم قرینه در **فهم مراد** در جایی که معنای حقیقی را می دانیم جاری است
و نه در **احراز حقیقت بودن معنی**